

DE GESCHIEDENIS VAN DE WERELD

TEKENINGEN : L. EN F. FUNCKEN

TEKST DOOR J. SCHOONJANS

HET SOCIALISME

VAN 1871 tot 1914 was het vrede, althans in Europa. Het is wel zonderling, nietwaar, dat de oorlogslust zo plotseling was uitgewoed? Hadden de grote mogendheden belang bij die lange vredesperiode? Ja, maar er waren nog andere redenen. De bewapening nam een geweldige uitbreiding en iedereen dachtte een nieuwe oorlog. Er was het pacifisme van de massa die zich begon te organiseren. Dat was het werk van het socialisme.

« DAS KAPITAL »
MARX nam de wijk naar Londen en publiceerde er in 1867 het eerste deel van zijn bijzonderste werk « Das Kapital », het kapitaal. Dit oeuvre bevat de grondslag van het socialisme. Men vindt er de theorie in van het historisch materialisme en de « meerwaarde-theorie ». De werk-waarde moet de geld-waarde vervangen en het eigendomsrecht moet verdwijnen. Marx predikt de klassenstrijd en acht elke compromis van het arbeidersproletariaat met de burgerlijke kapitalistische instellingen uit den boze. Hij voorspelt de eindoverwinning van het proletariaat, dat zich langs de weg der revolutie over de hele wereld zal uitstrekken.

HET ARBEIDERSPROBLEEM

DE mechanisatie maakte grote vorderingen. De stoom- en electriciteitskracht werd in de fabrieken toegepast. De Belg Zenobe Gramme vond de dynamo uit. De grote industrieën slokten enorme kapitalen op die door de aandeelhouders werden geïnvesteerd. Om de productie op te voeren waren er veel handen nodig, maar men wenste handenarbeid zo weinig mogelijk te betalen. De arbeiders werden door naamloze patroons uitgebuit. Het dagloon van een vrouw bedroeg 0,45 F voor 17 werkuren en de kinderarbeid bestond in die tijd nog.

KARL MARX

KARL MARX werd te Trier geboren in 1818. Hij stamde uit een rabbijnengeslacht. Hij studeerde rechten en filosofie in Bonn en Berlijn en werd een vurig aanhanger van de filosofie van Hegel : het speculatief idealisme. Hij verbleef in Zurich en in Parijs. Hij ontmoette de Fransman Proudhon en de Duitser Lassalle, doch hun socialistische theorieën bevielen hem niet. De vriendschap met zijn landgenoot Friedrich Engels, die de zoon was van een rijke industrieel en sociologie studeerde in Engeland, zou tot een innige samenwerking leiden. In 1848 publiceerden zij te Brussel het « Communistisch Manifest ». De Belgische regering wees hen uit.

DE INTERNATIONALE

IN 1864 trachtte de Eerste Socialistische Internationale de salarissen eenvormig te maken. Ze werd ontbonden wegens de tussenkomst van de Russische extremist Michael Bekoenin. Later werden socialistische partijen opgericht in België door De Paepe, in Duitsland door Bebel, in Frankrijk door Jaurès, in Nederland door Troelstra, in Italië door Costa, in Spanje door Iglesias, in Engeland door Keir Hardi. Zij hadden tot doel socialistische parlementsleden te doen kiezen. Samen vormden zij de Tweede Internationale. Marx wilde dit niet...

LEO XIII

DE Kerk stelde veel belang in het lot van de arbeiders. Frankrijk had Albert de Mun, Duitsland Mgr Ketteler, Engeland Mgr Manning, Amerika Mgr Gibbons. In 1878 werd kardinaal Pecci tot paus verkozen onder de naam Leo XIII, de grootste paus uit de moderne geschiedenis. In 1891 publiceerde hij de encycliek *Rerum Novarum*, waarin hij in naam van het Evangelie sociale rechtvaardigheid eiste.

(Wordt voortgezet.)